

Sotilaan hajuvesi sekoittuu kolmen uskonnon pyhäkössä JERUSALEM

3.11.2017 6.00

Oli vasta aamupäivä, mutta auringonsäteet kuumottivat jo ihoa. Heinäkuinen, vuosituhansien Jerusalem, monen uskonnon sulatusuuni oli todella kuuma.

Teksti ja kuvat: ANNIKA RAUTIOLA

Jerusalemko moderni?

Kyllä! Kävely Jerusalemin kaduilla osoittaa kaupungin nykyaikaiseksi, mikä on jokseenkin koomista, sillä onhan kyseessä tuhansia vuosia vanha kaupunki.

Tyylikkäätkahvilat ja kotoisanoliset ravintolat täysine terasseineen, joissa rennosti pukeutuneet paikalliset nauttivat brunssista, eivät vielä uhku historian havinaa. Mutta ne antavat viihtyisän kuvan Vanhakaupungin ulkopuolisesta Länsi-Jerusalemissa.

Heinäkuinen helle painaa, mutta vilvoittelu viehättävän ravintolan varjoisalla terassilla helpottaa. Lähestyvää, iloisesti juttelevaa porukkaa on parikymppisiä, tummahiuksisia naisia. He olisivat näyttäneet isoine korvakoruineen ja merkkilaukuineen tavallisilta kaupunkilaisilta, ellei heillä kaikilla olisi ollut khakinvihreä univormu ja kivääri olkapäällä. Israelissa näky ei ole harvinainen, sillä asepalvelus on pakollinen myös naisille. Kevyen hajuveden tuoksun jälkeensä jättämää joukkoa ei voinut olla tuijottamatta.

Naissotilaat jatkoivat matkaansa kohti muuria, jota on vuosien saatossa siirretty ja uudelleen rakennettu monta kertaa. Kuuluisa, muurien ympäröimä Vanhakaupunki aukenisi heti portin toisella puolella. Alue ei ole pinta-alaltaan edes neliökilometriä, mutta se on hyvin arvokas, sillä sen sisällä on kolmen suurimman uskonnon pyhimpiä paikkoja. Juutalaismiehiä *kipa*-päähineissään kiiruhti Jaffa-portista muurin toiselle puolelle, myös nuoria sotilaita univormuissaan. Kolme iäkästä nunnaa asteli hitaasti kumaraistena uuden kaupungin puolelle kookas risti kaulassaan. Vastaa käveli kaksi trendikkäästi pukeutunutta musliminaista, joiden hiukset oli peitetty värikkäillä huiveilla. Elämä kaupungissa näytti rauhalliselta.

Muurin sisäpuolella mielikuva vuosisatojen takaisesta maailmasta pyyhkiytyi nopeasti auton tööttäykseen matkailijajoukon edessä. Vanhankaupunginkin ovat valloittaneet moottoriajoneuvot. Sen sijaan kävelykatu kiemurteli vaaleiden kivirakennusten välissä.

Lähes ainoa rakennusmateriaali on ollut kivi, jonka värit vaihtelevat vaaleasta tummaan beigeen, tahtaan välillä kuparinpunaiseen. Kolmikerroksisia taloja koristavat tummanruskeat ikkunaluukut, jotka antavat kevyen välimerellisen kosketuksen arkkitehtuuriin.

Keskipäivän auringon paahtaessa varjoisillakin kujilla oli unelias tunnelma. Erään rakennuksen katolta avautui postikorttinäkymä yli ikuisen kaupungin; Kalliososkeijan kupoli hehkui kultaisena auringon säteiden alla ja sen alapuolella levittäytyi Itkumuri, pilvettömän taivaan tarjotessa virheettömän taustan.

Itkumuurille menijät turvatarkastettiin ja metallinpaljastimien, läpivalaisulaiteiden sekä laukun tarkastuksen jälkeen pääsi aukiolle, jolla matkailijat parveilivat ja aseistetut sotilaat rukoilivat. Länsimuri, joka tunnetaan myös Itkumuurina, oli muinoin juutalaisen uskonnon keskus, jossa suoritettiin tärkeitä uhrimenoja. Muuri on osa Jerusalemin toista temppeliä, jonka alkuperäinen versio valmistui jo vuonna 516 ennen ajanlaskun alkua. Temppelin kukoistus ei kuitenkaan kestänyt, sillä vallanhimoiset roomalaiset tuhosivat yhden antiikin ajan hienoimmaksi väitetyistä rakennuksista vuonna 70 ja jäljellä oleva muuri on ainoa säilynyt osa.

Itkumuri-nimitys tulee temppelin menetystä surevista juutalaisista, jotka valittivat mumisten ja huojuen muurin edessä.

Länsimuurin edessä kulkee yhä tänäänkin mustiin kaapuihin ja hattuihin pukeutuneita, pitkäpartaisia vanhoillisjuutalaisia miehiä. Matkailijat parveilivat rukouspaikalla kameroineen ja shortseihin sonnustatuneina. Jotkut juutalaiset uskovat valokuvan varastavan kohteen sielun, siksi kuvaamisesta voidaan kieltäytyä.

Itkumuurin vieressä kohoaa kävelysilta ylös Temppelivuorelle, jossa Jerusalemin temppelit muinoin sijaitsivat. Juutalaiset uskovat siellä olevan paikan, jossa Abraham valmistautui uhraamaan poikansa lisäksi. Alue on ollut yksi monista kiistakapuloista juutalaisten ja muslimien välillä, sillä vuodesta 691 alueella on sijainnut Kalliososkeija, muslimien pyhäkkö. Kalliososkeija ei itse asiassa ole moskeija lainkaan, vaan se rakennettiin pyhiinvaeltajia varten paikalle, josta profeetta Muhammedin uskotaan nousseen taivaaseen. Kalliososkeija on muslimien kolmanneksi pyhin paikka, heti Mekan ja Medinan jälkeen. Sinisävyisin mosaiikein koristeltu moskeija dominoi kaupunkikuvaa suurella kultaisella kupolillaan. Muuri ympäröi Temppelivuoren aluetta, jolla on myös Jerusalemin suurin muslimien rukouspaikka Al-Aqsa -moskeija.

Temppelivuorelle aikovat käyvät läpi turvatarkastuksen heti kävelysillan alussa. Puistomainen Temppelivuori on kuin kuin hiljainen keidas kaupungin hälinän jälkeen. Kalliososkeijan edessä kerjäläisnaiset ojentelivat ryppyisiä käsiään anova ilme kasvoillaan.

Via Dolorosa on kristittyjen pyhiinvaelluskohde, joka etenkin pääsiäisenä tulvi pyhiinvaeltajia. Reitti kulkee muslimikorttelin läpi kristittyjen kortteliin, jossa on yksi kristinuskon pyhimmistä paikoista eli Pyhän haudan kirkko. Siellä uskotaan olevan sekä Jeesuksen ristiinnaulitsemispaikka, hauta, että ylösnousemuksen tapahtumapaikka, joten paikan tärkeys kristityille on selvä.

Tästä paikasta kristittyjen ei tarvitse kiistellä juutalaisten tai muslimien kanssa, sillä heillä ei juuri ole siteitä kirkkoon tai sen perustamispaikkaan, mutta aivan rauhanomainen historia ei tälläkään pyhäköllä ole. Pyhän haudan kirkosta nimittäin riidellään kristinuskon eri kirkkokuntien välillä ja tämä iänikiinen kiista on jatkunut vuosisatojen ajan. Mukana on peräti kuusi eri kristinuskon suuntausta; kreikkalaiskatolinen, roomalaiskatolinen, itäsyrialainen, Armenian apostolinen, koptilaiskristillinen ja Etiopian ortodoksinen kirkko.

Itkumuri on suosittu pyhiinvaelluskohde.

Vaaleat kiviset rakennukset ovat tavallisia Jerusalemissa.

Eri korttelit jakavat Vanhankaupungin osiin.

Nämä pitävät Pyhän haudan kirkkoa suuressa arvossa ja heillä on oma alueensa kirkon sisällä, mutta jokainen haluaisi vastata sen hallinnosta. Kirkkokunnat eivät ole saaneet aikaiseksi sopua sen vertaa, että päättäisivät kuka saa kirkon avaimet, siksi vastuu on annettu kahdelle kirkon vieressä asuvalle puolueettomalle muslimisuvulle jo vuonna 1192. Tämä ei ole estänyt kristittyjä osallisia taistelemasta keskenään, toisinaan hyvinkin verisesti, kuten vuonna 1834 jolloin 300 ihmistä sai surmansa kirkossa ja sen lähetyvillä.

Tapahtuman jälkeen Pyhän haudan kirkko julistettiin rauhoitetuksi alueeksi, jossa mitään ei saa muuttaa. Tätä sääntöä on sitemmin noudatettu pikkutarkasti, sillä kirkon ikkunaa vasten nojaavat tikkaat ovat olleet siellä jo 159 vuotta. Kukaan ei ole tunnustanut rikkoneensa sääntöjä laittamalla tikkaat ikkunalaudalle, joten kukaan ei voi niitä poiskaan siirtää.

Leijonaportin edessä avautuu arabien Itä-Jerusalem, palestiinalaisten pääkaupunki. Ilta-auringon luodessa pehmeän oranssin hehkun rämisevien bussien ja pursuavien roskisten ylle ei voi uskoa olevansa samassa kaupungissa kuin aamulla. Oli kuin olisi viskattu ajassa taaksepäin vuosikymmeniä, sillä läntisen Jerusalemin siistit linja-autot olivat vaihtuneet rähjäisiin minibusseihin, jotka toimittivat julkisen liikenteen virkaa.

Trendikkäät kahvilat olivat vaihtuneet kebab-paikkoihin muovituoleineen, eikä rakennusten ulkokuoria ollut juuri siistitty.

Jerusalem jakaantui kahden kansan pääkaupungiksi 1967, minkä jälkeen Itä-Jerusalemiin ei ole myönnetty rakennuslupia eikä tarunomaisesta Jerusalemistä ole merkkejä. Täällä lisääntyy ymmärrys siitä, miksi Jerusalem on muuttunut maailman keskipisteestä maailmanlaajuisen mediahuomion keskipisteeksi.

Kahden kansan pääkaupunki ja kolmen uskonnon pyhäkkö - haastetta on riittämiin pienelle kaupungille. Itä-Jerusalem olisi tarjonnut tarinansa, mutta aurinko oli jo laskenut kauas Öljymäen taakse.

Vanhakaupunki ei ole niin vanha, etteikö siellä liikkuisi autot.

Vanhankaupungin kujilta voi löytää yhtä sun toista.

Niin ultraortodoksit juutalaiset kuin aseistetut sotilaatkin ovat yleinen näky.

Uudenkaupungin puoli Länsi-Jerusalemmissä on huolella hoidettu.

Muslimikorttelissa on aina vilinää.

Juutalaisten Itkumuuri ja muslimien Kalliimoskeija vieri vieressä.